NN 97/2018 (2.11.2018.), Pravilnik o uređivanju šuma

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

1875

Na temelju članaka 28. stavka 14. i članka 47. stavka 7. Zakona o šumama (»Narodne novine«, broj 68/18.) ministar poljoprivrede donosi

PRAVILNIK

O UREĐIVANJU ŠUMA

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom uređuje se sadržaj, rok donošenja i način izrade šumskogospodarskih planova te uvjeti za izradu izvanrednih revizija šumskogospodarskih planova.

(2) Šumskogospodarski planovi su:

– šumskogospodarska osnova područja Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Osnova područja)

– osnova gospodarenja gospodarskom jedinicom (u daljnjem tekstu: Osnova gospodarenja)

– program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže

– program gospodarenja šumama privatnih šumoposjednika

– program gospodarenja šumama posebne namjene za potrebe obrane Republike Hrvatske

– program gospodarenja šumskim sjemenskim objektima

– program zaštite, njege i obnove šuma

– program gospodarenja šumama posebne namjene kojima gospodari Pravna osoba.

II. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Prostorna podjela šuma i šumskih zemljišta

Članak 2.

(1) Šumskogospodarsko područje dijeli se na gospodarske jedinice.

(2) Za svaku gospodarsku jedinicu izrađuje se šumskogospodarski plan.

(3) Granica gospodarske jedinice može se mijenjati u postupku obnove te redovne ili izvanredne revizije šumskogospodarskog plana, na zahtjev stranke, uz odobrenje ministarstva nadležnog za poslove šumarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

(4) Gospodarska jedinica se dijeli na odjele i odsjeke.

(5) Postojeća gospodarska podjela na odjele u pravilu se zadržava, a u slučaju promjene povezuju se stara i nova podjela.

(6) Površine šuma i šumskog zemljišta koje su prešle iz državnog u privatno vlasništvo ili obrnuto pripajaju se gospodarskoj jedinici državnih šuma ili šuma privatnih šumoposjednika na čijem se području nalaze, a moguće je ustrojiti i gospodarsku jedinicu za šumski posjed jednog vlasnika.

Članak 3.

(1) Odjel je trajna osnovna jedinica gospodarske podjele šuma i šumskih zemljišta u okviru pojedine gospodarske jedinice.

(2) Odjeli se ustanovljuju radi lakšega gospodarenja, nadzora i orijentacije na terenu.

(3) Površina odjela, osim za neobraslo proizvodno šumsko zemljište, šikare, šibljake, makije, garige, šume šumoposjednika i neplodno zemljište u pravilu ne može biti veća od 60 ha.

(4) Granice odjela ustanovljuju se prema prirodnim obilježjima (hrptovima, grebenima, kosama, vodotocima, uvalama i sl.) ili prema umjetno stvorenim objektima (stalnim izvoznim putovima, prometnicama, prosjekama, kanalima i sl.).

(5) Postojeće granice odjela mogu se mijenjati samo kad se, prilikom obnove ili revizije šumskogospodarskih planova, ustanove odstupanja od odredbi stavka 3. i 4. ovoga članka.

(6) Odjeli u gospodarskoj jedinici označuju se brojevima, u pravilu neprekidno od sjevera prema jugu i od zapada prema istoku.

(7) Postojeće brojeve odjela nije potrebno mijenjati ako njihov niz bude prekinut izdvajanjem površina šuma i šumskog zemljišta iz područja gospodarske jedinice ili pripajanjem gospodarskoj jedinici novih površina, čija veličina zahtjeva izdvajanje postojećih ili formiranje novih odjela.

Članak 4.

(1) Odsjek je najmanja promjenjiva jedinica gospodarske podjele šuma i šumskih zemljišta unutar odjela s kojom se posebno gospodari kao sastojinom.

(2) Sastojine se izlučuju u odsjeke prema primarnoj namjeni šume, uzgojnom obliku, načinu gospodarenja, stadiju razvitka, vrsti drveća, starosti, cilju gospodarenja, omjeru smjese i obrastu.

(3) Odsjeci se označuju slovima.

(4) Najmanja površina odsjeka iznosi 1 ha, osim u odvojenim šumskim površinama, kada ona može biti i manja.

(5) Odvojene površine manje od 0,1 ha za koje je u katastru kao način uporabe navedeno šuma ne izlučuju se u posebne odsjeke već se njihov popis sa pripadajućom površinom prilaže obrascu O-14.

(6) Više odvojenih površina šuma i šumskog zemljišta većih od 0,1 ha, a manjih od 1 ha, ako zadovoljavaju uvjete iz stavka 2. ovog članka, mogu se izlučiti u jedan odsjek.

(7) Neobraslo proizvodno šumsko zemljište i neobraslo neproizvodno zemljište za potrebe održavanja bioraznolikosti šumskih ekosustava izlučuje se u posebne odsjeke, ako je površina veća od 1 hektara.

(8) Iznimno od stavka 2. i stavka 7. ovoga članka u slučajevima neriješenih suvlasničkih odnosa između Republike Hrvatske i privatnih šumoposjednika odsjeci se oblikuju po granicama katastarskih čestica za koje nisu riješeni suvlasnički odnosi.

(9) Neobraslo neproizvodno i neplodno zemljište, izuzev neobrasloga neproizvodnoga šumskog zemljišta za potrebe održavanja bioraznolikosti šumskih ekosustava iskazuje se samo u obrascu O-1 prema klasifikaciji koja se nalazi u Prilogu 1 ovoga Pravilnika.

Članak 5.

(1) Geodetska izmjera i obilježavanje obuhvaća gospodarsku podjelu i druge elemente od interesa za gospodarenje.

(2) Podaci o površinama (odjela i odsjeka) iskazuju se u stotinkama hektara.

(3) Granice gospodarskih jedinica, odjela i odsjeka ucrtavaju se na gospodarske karte, a na terenu moraju biti trajno i vidljivo obilježene i jedinstvene na cijelom šumskogospodarskom području prema sustavu obilježavanja koji je tiskan u Prilogu 2 ovoga Pravilnika.

(4) Oznake vanjskih granica i gospodarske podjele moraju se kontinuirano obnavljati, a usporedba posjedovnog i vlasničkog stanja obavlja se kod obnove i revizije osnove i programa.

(5) U šumama malih i srednjih privatnih šumoposjednika za koje nije izrađen poseban šumskogospodarski plan granice gospodarskih jedinica, odjela i odsjeka na terenu nije obvezno obilježavati.

Razvrstavanje šuma i šumskih zemljišta

Članak 6.

(1) Sve šume i šumska zemljišta u Republici Hrvatskoj smatraju se višenamjenskim.

(2) Prema namjeni šume se razvrstavaju na gospodarske i zaštitne.

(3) Iznimno šume i šumska zemljišta prema namjeni mogu biti šume posebne namjene i to:

– zaštićene šume

– urbane šume

– šumski sjemenski objekti

– šume za znanstvena istraživanja

– šume za potrebe obrane Republike Hrvatske

– šume za potrebe utvrđene posebnim propisima.

(4) Prema namjeni šumska zemljišta koja nisu obrasla šumom mogu biti:

– za podizanje novih šuma

– za potrebe održavanja bioraznolikosti šumskih ekosustava

– za ostale potrebe gospodarenja šumama.

(5) Namjena šume i šumskih zemljišta iz stavka 3. ovoga članka navedena u nazivu uređajnog razreda smatra se njihovom primarnom namjenom, dok se namjena iz stavaka 2. i 4. ovoga članka dodatno evidentira u obrascu O-2 ili O-3.

Članak 7.

(1) Šumsko zemljište razvrstava se na:

1. obraslo

2. neobraslo:

a. proizvodno

b. neproizvodno

3. neplodno.

(2) Obraslim šumskim zemljištem smatra se zemljište na kojem se uzgaja šuma u smislu zakona o šumama.

(3) Neobraslim proizvodnim šumskim zemljištem smatra se neobraslo zemljište koje je zbog svojih prirodnih obilježja i uvjeta gospodarenja predviđeno kao najpovoljnije za uzgajanje šuma te trajnu proizvodnju drvne tvari i/ili općekorisnih funkcija uz unapređenje bioraznolikosti šuma, šumski rasadnici, šumski sjemenski objekti u kojima se proizvodi šumski reprodukcijski tipa »kvalificiran« i »testiran« i drvenaste kulture kratkih ophodnji.

(4) Neobraslim neproizvodnim šumskim zemljištem smatra se neobraslo zemljište za potrebe održavanja bioraznolikosti šumskih ekosustava, šumske prosjeke šire od 5 m, protupožarne prosjeke, svijetle pruge uz šumske prometnice šire od 5 m, šumska stovarišta unutar šumskih kompleksa, trstici unutar šumskih kompleksa, te trase vodovoda, odvodnje otpadnih voda, naftovoda, plinovoda, električnih i ostalih vodova širine veće od 5 m unutar šumskih kompleksa i slično.

(5) Neplodnim šumskim zemljištem smatraju se primarne šumske prometnice šire od 5 m, površine pod objektima namijenjenima prvenstveno gospodarenju i zaštiti šuma, površine pod lovnogospodarskim i lovnotehničkim objektima koje su sastavni dio šumskog kompleksa, površine pod ostalim objektima koje se smiju graditi na šumskom zemljištu prema zakonu o šumama, površine pod objektima za koje je osnovano pravo služnosti na šumskom zemljištu (odašiljači, vjetrenjače i slično), eksploatacijska polja unutar šumskogospodarskog područja, te bare i močvare unutar šumskih kompleksa.

Članak 8.

(1) Šume i šumska zemljišta iz članka 6. ovoga Pravilnika razvrstavaju se po uređajnim razredima.

(2) Uređajni razred u jednodobnoj šumi određuje se prema primarnoj namjeni šume, uzgojnom obliku i glavnoj vrsti drveća prema kojoj se određuje ophodnja i cilj gospodarenja.

(3) Uređajni razred preborne šume jele s ostalim vrstama drveća određuje se prema primarnoj namjeni šume i glavnim vrstama drveća (jeli i najzastupljenijoj vrsti).

(4) Uređajni razred raznodobne šume određuje se prema primarnoj namjeni šume, uzgojnom obliku i glavnoj vrsti drveća prema kojoj se određuje cilj gospodarenja.

(5) Uređajni razred neobraslog proizvodnog zemljišta određuje se prema primarnoj namjeni i cilju gospodarenja.

(6) Šume na osjetljivim staništima (nagibi veći od 50%, plitka skeletna tla, riječni otoci – ade i sl.), šume s velikom biološkom raznolikošću, šume na javnom vodnom dobru, rijetke ili reprezentativne šumske zajednice te šume za zaštitu tla, prometnica i drugih objekata od erozije i poplava mogu se proglasiti zaštitnim šumama.

(7) Za šume posebne namjene, kategorija posebne namjene ne navodi se u nazivu uređajnog razreda već zasebno u obrascu O-2 ili O-3.

Članak 9.

(1) Za šume i šumska zemljišta gospodarskih jedinica za koje se ne izrađuje program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže u obrascu O-2 ili O-3 evidentira se kôd i naziv prevladavajućeg stanišnog tipa III razine koji se nalazi u odsjeku sukladno Nacionalnoj klasifikaciji staništa (u daljnjem tekstu NKS).

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka za šume i šumska zemljišta gospodarskih jedinica za koje se ne izrađuje program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže, a nalaze se u području ekološke mreže u obrascu O-2 ili O-3 evidentira se identifikacijski broj s nazivom područja ekološke mreže i šifra s nazivom stanišnog tipa od interesa za Europsku uniju koji obuhvaća odsjek sukladno aktu o proglašenju ekološke mreže Republike Hrvatske.

(3) Za šume i šumska zemljišta gospodarskih jedinica za koje se izrađuje program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže u obrascu O-2 ili O-3 evidentira se identifikacijski broj s nazivom područja ekološke mreže i šifra s nazivom stanišnog tipa od interesa za Europsku uniju koji obuhvaća odsjek sukladno aktu o proglašenju ekološke mreže Republike Hrvatske te kod i naziv stanišnog tipa IV razine sukladno NKS-u za obraslo odnosno III ili IV razine za neobraslo šumsko zemljište.

Razvrstavanje sastojina

Članak 10.

Šumska sastojina (u daljnjem tekstu: sastojina) je dio šume koji se od ostalih dijelova šume razlikuje po vrsti drveća, načinu gospodarenja, uzgojnom obliku, starosti i stadiju razvoja.

Članak 11.

(1) Prema omjeru smjese vrsta drveća sastojine se dijele na:

1. čiste – u kojima je jedna vrsta drveća zastupljena s više od 90% drvne zalihe prema ukupnoj drvnoj zalihi, odnosno u prvom dobnom razredu prema broju stabala

2. mješovite – u kojima su, uz glavne vrste, zastupljene i druge vrste drveća s udjelom većim od 10% od ukupne drvne zalihe, odnosno u prvom dobnom razredu prema broju stabala.

(2) Vrste drveća iskazuju se prema popisu vrsta koji je tiskan u Prilogu 3 ovoga Pravilnika.

Članak 12.

(1) Prema načinu gospodarenja sastojine su:

1. jednodobne – u kojima su stabla glavne vrste drveća u sastojini podjednake starosti, a gospodarenje je sastojinsko

2. preborne – sastojine jele s ostalim vrstama drveća u kojima nalazimo raspoređena stabla različitih visina i prsnih promjera, a gospodarenje je stablimično ili grupimično

3. raznodobne – u kojima su raspoređene skupine stabala različitih dobi i razvojnih stadija gdje su stabla unutar skupina podjednake dobi i razvojnog stadija, a gospodarenje je skupinasto.

(2) Gospodarenje sastojinama iz stavka 1. točke 3. ovoga članka može se provoditi u šumama malih i srednjih privatnih šumoposjednika za koje nije izrađen poseban šumskogospodarski plan, zaštitnim šumama i šumama posebne namjene.

Članak 13.

Prema uzgojnom obliku sastojine su:

1. visokog uzgojnog oblika (sjemenjače) – nastale od stabala iz sjemena ili sadnica

2. niskog uzgojnog oblika (panjače) – nastale od stabala iz panja i korjenovih žila

3. degradirane sastojine:

a. šikare – degradacijski oblici sastojina u kojima, osim drveća, u istom sloju sudjeluje i grmlje

b. šibljaci – degradacijski oblici sastojina koje čini grmlje uglavnom šibljasta oblika

c. makije – degradacijski oblici crnikovih šuma u kojima osim drveća u istom sloju sudjeluje i grmlje

d. garizi – degradacijski oblici sastojina koje čine otporne grmolike zimzelene vrste

4. šumske kulture – umjetno podignute sastojine bez primjene agrotehničkih mjera

5. šumske plantaže – umjetno podignute sastojine uz primjenu agrotehničkih mjera.

Članak 14.

Prema dobi i stadiju razvitka jednodobne sastojine visokog i niskog uzgojnog oblika razvrstavaju se na:

1. mlade sastojine starosti do polovice ophodnje u stadiju razvitka:

– ponik – biljke starosti do jedne godine

– pomladak – biljke starije od jedne godine do dobi kada se oblikuje debalce i krošnja

– mladik – stabalca koja imaju oblikovano deblo i krošnju

– koljik – stabalca prosječnoga prsnog promjera od 5 do 7 cm

– letvik – stabalca prosječnoga prsnog promjera od 7 do 15 cm

– stadij odraslih stabala – stabla prosječnoga prsnog promjera većeg od 15 cm do polovice ophodnje

2. srednjodobne sastojine starosti iznad polovice do dvije trećine ophodnje

3. starije sastojine starosti od dvije trećine ophodnje do zadnjeg dobnog razreda

4. stare sastojine starosti zadnjeg dobnog razreda i više.

Članak 15.

Raspored stabala u sastojini može biti:

1. stablimičan – raspored stabala različitih prsnih promjera i različitih visina u prebornim sastojinama, odnosno različitih vrsta drveća u jednodobnim sastojinama

2. grupimičan – raspored stabala podjednakih prsnih promjera i podjednakih visina u prebornim, odnosno iste vrste drveća u jednodobnim sastojinama na površini manjoj od 0,2 ha

3. skupinast – raspored stabala iste vrste drveća u jednodobnim sastojinama na površini većoj od 0,2 ha do 1,0 ha, odnosno skupine stabala iste dobi i razvojnih stadija u raznodobnim sastojinama na površini većoj od 0,2 ha do 2,0 ha.

Utvrđivanje elemenata strukture sastojine

Članak 16.

Starost jednodobnih sastojina određuje se na temelju evidencije o godini osnutka, podataka iz prethodnih šumskogospodarskih planova, odnosno brojenjem godova na panju triju srednje plošnih stabala glavne vrste drveća.

Članak 17.

(1) Sklop sastojine je stupanj zastiranja tla krošnjama.

(2) Sklop sastojine se u jednodobnim i raznodobnim sastojinama visokog i niskog uzgojnog oblika iskazuje kao:

1. potpun sklop – kad su krošnje pravilno raspoređene i međusobno se dodiruju

2. nepotpun sklop – kad postoje takvi razmaci između krošanja pojedinih stabala da u njihove prostore ne može stati krošnja normalno razvijenog stabla

3. rijedak sklop – kad je sklop prekinut, a krošnje pojedinih susjednih stabala su tako razmaknute da između njih može stati krošnja normalno razvijenog stabla

4. progaljen sklop – kad je otvor u sastojini nastao prekidom sklopa i ne može se više zatvoriti krošnjama susjednih stabala.

(3) Za preborne sastojine sklop se ne iskazuje.

Članak 18.

(1) Obrast sastojina određuje se odnosom postojeće temeljnice ili drvne zalihe prema normalnoj temeljnici ili drvnoj zalihi.

(2) Pri određivanju obrasta u jednodobnim sastojinama koristi se temeljnica, dok se u prebornim i raznodobnim sastojinama koristi drvna zaliha.

(3) Obrast se kategorizira kao:

1. normalan – iznad 0,80

2. smanjen – od 0,50 do 0,80

3. slab – do 0,50.

(4) Normalna temeljnica jednodobnih sastojina visokog uzgojnog oblika određuje se primjenom prirasno-prihodnih tablica na temelju boniteta glavne vrste drveća i starosti sastojine.

(5) Normalna drvna zaliha raznodobnih sastojina visokog uzgojnog oblika jednaka je polovici normalne drvne zalihe zrele sastojine određene primjenom prirasno-prihodnih tablica na temelju boniteta i ophodnje glavne vrste drveća jednodobnih sastojina visokog uzgojnog oblika.

(6) Normalna temeljnica jednodobnih odnosno normalna drvna zaliha raznodobnih sastojina visokog uzgojnog oblika određuje se primjenom prirasno-prihodnih tablica domaćih autora, a ukoliko ne postoje mogu se koristiti prirasno-prihodne tablice stranih autora.

(7) Normalna drvna zaliha za preborne sastojine određuje se prema novom sistemu uređivanja prebornih šuma prof. Klepca na temelju boniteta, optimalnog omjera smjese i promjera sječive zrelosti glavnih vrsta drveća.

(8) Obrast se ne određuje u sastojinama prvog dobnog razreda, sastojinama kojima su započete oplodne sječe, sastojinama niskog uzgojnog oblika i degradiranim sastojinama.

Članak 19.

(1) Prsni promjeri stabala mjere se u prsnoj visini (1,30 m od tla) na primjernim površinama po načelu sistematskog uzorka na razini odsjeka, a veličina ploha i gustoća mreže ovisi o strukturi sastojine (gustoća prema broju stabala, dobi), intenzitetu izmjere i varijabilnosti mjerenih elemenata.

(2) Najmanji broj primjernih površina za izmjeru prsnih promjera stabala u odsjeku iznosi tri.